

מראי מקומות- בבא מציעא כ'

יכול להרשות לאחר לגבות החוב, וא"כ שפיר יכול הלוה לומר ללוקח לאו בעל דברים דידי את. **בביאור** שי' הראב"ד, כ' בחי' הגר"ח (סטנסילס, אות קכ"ח) בב' אופנים. א) דהמכירה שייך רק על השעבוד נכסים, אבל אין שייך למכור השעבוד הגוף, וא"כ כיון דשעבוד הגוף עדיין אצל המלוה, אם מוחל שעבוד הגוף, ממילא פקע השעבוד נכסים. ב) כשמוכר הלוה השעבוד, אין הביאור דהשעבוד שהי' אצל המלוה הוא עכשיו אצל הלוקח, אלא דעדיין השעבוד מהלוה להמלוה, ורק דהלוקח קנה הזכות לגבות אותו שעבוד. אבל כיון דהמלוה עדיין הוא הבעלים על החוב, א"כ שפיר יכול למוחלו. וע' **בריטב"א בקידושין** (מז:): שג"כ הביא שי' ר"ת, וביאר, דהא דלא אמרי' דכשמת מלוה בטל השעבוד הגוף, וממילא פקע החוב, היינו משום דאמרי' דהוי כאומר בשעת מתן מעות דמשתעבדנא לכל מאן דאתי מחמתך כל זמן שלא תמחול לי.

אביי לטעמי' דאמר עדין בחתומיו זכין לו- (ג) כ' הריטב"א דמיירי בשובר כעין שטר מקנה, שאומר לו חוב פלוני מחול לך בשטר זה, אבל בשוברים שלנו, שהוא מוחל או מודה, ואין השטר אלא לראי' בעלמא, אפי' רבא מודה דמשעה שמחל והודה נפטר.

אביי לטעמי' דאמר עדין בחתומיו זכין לו- (ד) כ' **תוס'** דזהו תקנת חכמים, דמעיקר הדין לא נאמר עדין בחתומיו זכין לו. והק' תוס' דהא אביי גופי' ס"ל כר"א דעדי מסירה כרתי. ולכאו' קו' זו הוא רק תוס' לשיטתו, דכ' בגיטין (ד.) דר"א ס"ל דרק עדי מסירה כרתי, ודלא כשי' הרי"ף בפ"ט דגיטין, דכ' דגם ר"א מודה דגם עדי חתימה כרתי, דלפי דבריו אין קו' תוס' ק', דלכ"ע גם עדי חתימה כרתי. וע' **באמרי משה** (ט"ז, ט"ו) שהביא **מספר הזכות** שהביא ראי' דאף ר"א מודה דע"ח כרתי מהא דעדין בחתומיו זכין לו. אלא דהק' האמר"מ, דא"כ מה תי' תוס' כאן, דהיכא דהשטרות בשני ימים, אז למי שהשטר שנחתם מעיקרא זוכה, אף אם נמסר להאחר בתחלה, הרי עדי

ש"מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר (א) **חוב לחבירו וכו'- פי' הרא"ש** (מ"ח) דנאמנת דעדיין לא פרע הבעל מדין מה לה לשקר, דאם היתה רוצה לעשות קנוניא על הלקוחות, היתה יכולה למחול השטר לבעלה. אלא דהק', דאולי ניחא לה להחזיר השובר להבעל, דאם היתה מוחלת הכתובה, אז תהי' צריכה לשלם מה ששונה הכתובה עכשיו משום דינא דגרמי, משא"כ אם חוזרת השובר, לא תהי' צריכה אלא להחזיר הלקוחות מה ששלמו לה בשביל הכתובה, לפי שהמכר לא הי' מכר, לפי שכבר קבלה כתובתה. וכ' להוכיח מכח קו' זו דאפי' מאן דדאין דינא דגרמי ומחייבה לשלם היכא שמוחלת הכתובה, אינה חייבת לשלם אלא מה שקבלה, וע"ש שהאריך בזה. אולם ע' **ברשב"א** שחולק על דין זה, וכ' דכיון דחייבת מדין מזיק, א"כ ודאי צריכה לשלם כל מה שהזיקה, דהיינו כל שויות של הכתובה של עכשיו. ולגבי קו' הרא"ש, כ' הרשב"א דאי"ז ק' כלל, דהא כאן אין הביאור דנאמנת דהחזירה מדין מגו, אלא דהודאתה גופא הוי מחילה, ולכן שפיר אמרי' ש"מ אי' לדשמואל, ולא משום מגו.

המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו, מחול, (ב) **ואפי' יורש מוחל-** כ' הרמב"ם (מכירה ו'), י"ב) דקנין שטרות אינו אלא מדרבנן, אבל מן התורה אין ראיות נקנות, אלא גוף הדבר הקנוי בלבד. לפיכך המוכר שטר חוב לחבירו עדיין יכול למוחלו, ואפי' יורש מוחלו. וכן הוא שי' ר"ת שהובא **בתוס'** כאן, וכ"כ הרשב"א בב"ב (קמז:): בשם הרי"ף, דמה דיכול למחול החוב, היינו משום דכל המכירת שטרות אינו אלא מדרבנן. אבל הרשב"ד השיג על הרמב"ם שם, דלא מן השם הוא זה, אלא משום דהלוה יכול לומר להלוקח, אני לא שעבדתי לך עצמי. וכן משמע מדברי רש"י בכתובות (פה:), ד"ה (מחול), דכ' דא"ל לזה ללוקח, לאו בעל דברים דידי את. וע' **בקצות** (ס"ו, כ"ו) שביאר דכוונת רש"י הוא דמה דיכול הלוקח לתבוע מהלוה הוא רק מדין הרשאה מהמלוה, וכיון דהמלוה עצמו מחל החוב, א"כ אינו

והרי לעיל אמרי' דהיכא דנפל יש כאן ריעותא וחיישינן לפרעון ולקנוניא, ומאי שנא. וכ' דבשלמא התם, דהי' מוטל באשפה, י"ל דמשום פסולן הי' נזרק שם, ולכן אתרע ע"י נפילתן, וחיישינן לפרעון ולקנוניא. אבל כאן, דנמצא בחפיסה וכו', א"כ ניכר דנפלו שם דרך נפילה באונס, וא"כ שוב אין כאן ריעותא ע"י נפילתה.

(ז) **מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו, היא מונח עד שיבא אליהו- פרש"י,** דאין השליש יודע מי הפקידו אצלו, ובשביל מה, ולכן אמרי' היא מונח. והק' התומים (ס"ה, ב', ד"ה אך), למה חיישינן כאן, הרי קיי"ל דלפרעון לא חיישינן, ולא אמרי' דלמא אקרי וכתיב ולא לזה היכא דאין ריעותא דנפילה, וכאן אין שום ריעותא דנפילה, ומהכ"ת לומר דכתב השטר ולא לזה. וכ' דבכה"ג י"ל דאף שמואל מודה דחיישינן לפרעון, דכאן אין שייך לומר דאם אי' דהא פרוע הי' קורעה, דהיכא שהוא ביד שלישי שפיר י"ל דפרעו בשום תנאי, והניחו בקיומו של תנאי ביד שלישי, וכהנה הוי מעשים בכל יום. ולכן שפיר אמרי' היא מונח, דחיישינן לפרעון.

(ח) **יהא מונח עד שיבא אליהו- כ' הרשב"א** דמסתבר דאפי' אם שניהם מודים לא יחזיר למלוה, משום דאיכא למיחש לקנוניא. וגם ללוה לא יחזיר אלא קרוע, דלמא חוזר ונותנו למלוה ועושה עמו קנוניא. אולם ע' ברא"ש (ג"ב), שכ' דראה מפרש שכ' דאפי' שניהם מודים לא יוציאם מידו, אבל לא מסתבר, דאין חיישינן לקנוניא, ולשמא כתב ללוה ולא לזה לא חיישינן אלא במקום ריעותא דנפילה, וכאן אין ריעותא, ולכן כשניהם מודים יעשו כמאמרם. וע"ע בשו"ת רדב"ז (ב', תש"ץ) שכ' דלשון המשנה משמע כדברי הרשב"א, דנקט הלשון יהא מונח עד שיבא אליהו, ולא כ' דשאר המשניות דלא יחזיר לזה ולזה.

(ט) **יהא מונח עד שיבא אליהו- הק' הנתיבות** (ס"ה, ו', ד"ה אמנם), הא כ' תוס' לעיל (ב. ד"ה ויחלוקו) דבמנה שלישי הדין הוא יהא מונח ולא יחלוקו, כיון דהשליש אוחזו מכח שניהם, ולכן גם כאן לימא יחלוקו, ולמה

מסירה כרתי. וציידד דאולי הו"ל חתימת העדים כמו זכ"י בשביל הזוכה, והוי כמו שנמסר לו תחלה, אלא דהק' דק' לומר כן, שהרי העדים חותמים זה שלא בפני זה, וא"כ אין כאן עדי מסירה, והניח בצ"ע. ושוב כ' תוס' להסתפק באם אמרי' גם בעבד שהוא מותר בבת חורין ע"י הדין עדיו בחתומיו זכין לו. וכ' התומים (ס"ו, כ"א) דזהו תוס' לשיטתו ביבמות, דכ' דחכמים יכולים גם לעקור דבר מן התורה בקום ועשה בדבר הדומה, וכנראה דתוס' הי' מסתפק אם זהו נחשב דבר הדומה או לא. וע"ש עוד בתומים, וכ"כ המהרש"א כאן, דמש"כ תוס' דעבחז"ל הוי תקנת חכמים, זהו רק בש"י ר"א, אבל לר"מ הוי מעיקר הדין. וע"ע ברעק"א בגיטין (יג. בתוס' ד"ה האומר), שכ' להסתפק במש"כ תוס' כאן לצדד דהעבד מותר בבת חורין למפרע, ומשום שהעמידו חכמים דבריהם לעקור דבר תורה, היכא דאמר הרב לעבדו טלי גיטיך מע"ג קרקע, האם מהני כיון דממילא השחרור למפרע משעת חתימה, ובההיא שעתא ודאי לא הי' מעשה נתינה, אלא דבעי מטי לידו, וא"כ אפשר לומר דהענין מטי לידו לא בעי כל דיני נתינת גיטין וקידושין, כיון דאין בנתינה זו ענין שחרור, אלא מכח מטי לידו משוחרר למפרע. או דלמא, נימא דבעי מטי לידו ככל דיני נתינות גיטין, דאז כיון דעכ"פ מדאורייתא משוחרר מכאן ולהבא, תקנו חז"ל דיהי' שחרור למפרע.

(ה) **מצא בחפיסה או בדלוסקמא... הר"ז יחזיר- פרש"י,** משום שיש בו סימן בגוי'. והק' תוס' בחולין (צו. ד"ה פלניא), הא אין מוציאין ממון ע"י סימנין, וא"כ, איך מחזירין לו השטר, כיון דעל ידי שמחזיר השטר יהי' מוציא ממון. ותי' דאין חזרה זו כהוצאת ממון, דרק מחזיר שטר, שאין מישהו אחר שמחזיק בו ויאמר שלי הוא, ואי"ז חשיב הוצאת ממון. וכ' הקצות (ס"ה, י'), דאף דע"י שיש לו השטר יכול להוציא ממון ממוחזק, זהו מבואר במקו"א, דהיכא דהוחזר לו השטר בהיתר, אז יכול לגבות ממון על ידו.

(ו) **הר"ז יחזיר- העיר התוס' הרא"ש** (ד"ה או אגודה), הא כאן שייך לומר דנפל איתרע,

בקצות (ס"ה, י"א) דצייד דאולי בשטרות צריך סימן דאורייתא, משום דאולי ניה"ל לבעל האבידה שלא יהי יכול לחזור השטר בסימן שאינו מובהק, ועדיף שיהי אצל המוצא. ולכן צריך דוקא סימן מובהק, וא"כ י"ל דב' סימנים הללו הוו ביחד סימן מובהק. וע"ע **בתוס' הרא"ש** דחולק על רש"י, וס"ל דע"י הכריכה יכול לומר המספר, דאם לא היו כרוכין לא הי יכול לדעת כמה משטרותיו נפלו ביחד, ולכן לא יהי המספר סימן (ומה שלא הוכיח הגמ' לקמן מכאן דמנין הוי סימן, היינו משום שהי שייך לפרש מתני' כפרש"י, דבעינן שניהם).

(ג) **דמקיימי-הק' רעק"א** (ד"ה דכתיבי), הא ס"ל לשמואל דלא חיישינן לפרעון, אלא לשמא כתב ללוות ולא לזה, ובשטר מקויים לא חיישינן לזה, וא"כ אמאי קתני רישא יחזיר ללוה, הא ודאי של המלוה הם. וכ' דמ"מ כיון שיש ג' שטרות מהלוה, יש הוכחה שמהלוה נפלו ולא מהמלוה.

(ד) **דלמא למכתבינהו אזלי, וכו'- כ' המהרש"א** דה"ה דהו"מ למימר דמיירי דמקויימים, והמלוה מקיים השטר ולא לזה, אלא דניח"ל לאוקמי' סיפא אף באינן מקויימים. אולם העיר **רעק"א** דדוחק לומר כן, שהרי הרישא מיירי במקויימים. ולכן פי' דלא הי' הגמ' רוצה לאוקמי' סיפא במקויימים, דא"כ לפי שמואל דלא חייש לפרעון, מאי איריא ג', אפי' שטר א' נמי יחזיר למלוה, דכיון דמקיימי, אין חוששין לכתב ללוות ולא לזה, ולשמואל אין חוששין לפרעון ולקנוניא, ולכן לא הי' הגמ' רוצה לאוקמי' במקויימים.

(ט) **סמפון היוצא מתחת יד מלוה וכו'- הק' הפני יהושע**, מאי קמ"ל, מתני' היא, דמצא שובר לא יחזיר, שאני אומר כתובים היו וכו'. ותני' דס"ד דדוקא בנמצא בשוק חיישינן לשמא כתב ונמלך, דנפל איתרע טפי מאילו הי' ביד המלוה עצמו, דכיון דלא נזהר בשמירתו, נראה שכתב ונמלך.

(טז) **תנן, אם יש עמהן סמפונות וכו'- פרש"י** דבמלוה עסקינן, דקתני מצא שטר בין שטרותיו. ויש לע', הא במשנה כ' רש"י

הדין הוא דיהא מונח (ואין לומר דבשטר לא שייך זה, דהא בדף ז' אמרי' דשנים אדוקין בשטר דהדין הוא יחלוקו, ומ"ש כאן). וכ' דאין לחלק דשאני התם דהי' מוחזק מכח שניהם, וכאן אינו מוחזק אלא מכח א' מהם, דא"כ, הי' להמשנה לחלק דהיכא דידוע שהוא מוחזק בשביל א' מהם אז הדין הוא דיחלוקו. וכ' דמוכח מזה כסברת הרשב"א, דהיכא דהשליש הוא מסופק, הו"ל כאילו הבעל דין מסתפק, ולכן נמצא דהשטר איתרע, ולכן יהא מונח.

(י) **היכי פשיט מר איסורא ממונא- הק' תוס',** הא ממון חמור טפי מאיסור, ותני' דמ"מ באשת איש החמירו, כמו שמצינו במים שאין להם סוף. והק' **הפורת יוסף**, א"כ מה הביא הגמ' ראי' משטרי מיאונין וחליצה, הרי שם אין בהם חומר דאשת איש. ותני' דבאמת הראי' הוא מהא דתנן כל מעשה ב"ד, אלא שהי' מקום לומר דלא מיירי אלא לענין ממונא, וכיון שהוכיח מחליצה ומיאון דמיירי מתני' באיסור ג"כ, א"כ ממילא י"ל דכל מעשה ב"ד מרבה גם גיטין.

(יא) **שמעת מינה קשר סימן- הק' הפני יהושע**, הא מסיק הגמ' דשטרי מכריז, ונותן מנין כסימן, וא"כ מהו הראי' דקשר הוי סימן. וכ' דהי' פשוט להגמ' דמנין גרידא לא הוי סימן, וכמו שפרש"י בסמוך, והטעם הוא משום דכאן מיירי בחד מלוה וחד לזה, וא"כ מסתמא ידעו הסימן במנין. ועוד דמשמע מלשון המשנה דכריכה בלחוד הוי סימן [ואולם עדיין ק"ק, מנין דקשר לחוד הוי סימן, אפי' בלא מנין].

(יב) **שטרי מכריז- פרש"י**, וזה צריך שיאמר כך וכך היו וכרוכין היו. ודייק המהרש"ל מדבריו דצריך לומר הב' סימנים, בין מה שהו כרוכין ובין המנין. ולכאור' ק', הרי המנין גרידא הוי סימן, וכמבואר לקמן. וביאר, דמה שצריך לומר הב' סימנים כאן, היינו משום דכיון דכרוכין הם וגם אי' מנין מיוחד, א"כ אם אינו נותן א' מסימנים אלו, זהו ראי' דמאי שאחר נפל ולא ממנו, דאם היו נופלים ממנו, ודאי הי' נותן ב' סימנים אלו. אבל אה"נ, אם הוי רק כרוכין או רק מנין מיוחד, אי"צ אלא ליתן סימן א', וסגי בזה. **וע"ע**

דמיירי באדם אחר. ומסתמא משום הכי פי'
המהרש"א דכוונת רש"י לומר דבהלואה
עסקינן, לא אצל המלוה. אולם ע' בפני
יהושע דכ' דדברי המהרש"א דחוקים, ולכן
כ' לפרש באו"א, ע"ש.

(ז) נמצא לא' בין שטרותיו, שטרו של יוסף בן
שמעון וכו', שנמצא בין שטרות קרועין- כ'
הריטב"א דלפי מה שפרש"י לעיל דנמצא בין
שטרות קרועין היינו השטר חוב, צ"ל דכאן
היו שניהם נמצאו בין שטרותיו קרועין, דאם
לא נמצא אלא א' מהן, יהי' השני בחזקת
שאינה פרוע.